

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-394-4-68>

Сорочинська Галина, бакалавр кафедри ТІМ НАОМА
(науковий керівник: доктор філософії, старший викладач НАОМА
В. Є. Пітеніна)

«Сни про війну» Романа Мініна

Ключові слова: митець Роман Мінін, Харківська школа фотографії, доповнена реальність, лурики, монументальне мистецтво.

Halyna Sorochynska, BA student at Department of Theory and History of Art, NAFAA (academic mentor: Doctor of Philosophy, Senior Lecturer at NAFAA Valeriia Pitenina)

“Dreams of war” by Roman Minin

Abstract. In the course of his creative experimental searches, the artist Roman Minin, influenced by the Kharkiv School of Photography, created several series of photographs. One of them, *Dreams of War*, was inspired by a dream he had in 2010. In his vision, Roman Minin witnessed the war that broke out in his city. The series includes photographs of cityscapes. To each landscape, the author added drawings on military themes.

Key words: artist Roman Minin, Kharkiv School of Photography, augmented reality, 'lurics', monumental art.

Митця Романа Мініна, відомого насамперед за творчістю на шахтарську тему, окрім всього, відносять до третього покоління представників Харківської школи фотографії, яка сформувалася в Харкові ще в 1970-х рр. Цей мистецький рух вплинув на зацікавленість художника фотографічними експериментами. Перш за все андеграундна течія, маніфестом якої був супротив «радянській» естетиці, дала Р. Мініну розуміння свободи самовираження, підштовхнула сміливо рухатися в бік самотності й абсолютного експерименту.

У багатьох з представників Харківської школи фотографії, зокрема в Б. Михайлова, Є. Павлова, В. Кочетова, можна побачити різні прийоми тонування й ручного розфарбування знімків. Починаючи з середини ХХ ст., ручне забарвлення монохромних світлин набуло популярності серед харківських фотографів і отримало назву «лурики». На сайті Харківської школи фотографії зазначено, що «харківські фотографи застосовували техніку ручного розфарбовування в різний спосіб – від легкого виділення певної деталі зображення до перетворення фотографії на щось на кшталт сторінки з книжки-розмальовки». Технічні експерименти з креативними кольоровими доповненнями дозволяли фотохудожникам розширювати художню мову за рахунок взаємодії зображення і кольору.

У Р. Мініна перші експерименти з технологіями, які художник називає «доповненою реальністю», відбулися наприкінці 1990-х рр. Роман фотографував на плівку, а потім доповнював фотографічні зображення, розмальовуючи їх. Майже через 10 років народилися кілька фотографічних

серій, серед яких «Сни про війну» (2010), «Харківські мости» (2012), «Багаття Майдану» (2013), в яких автор продовжив експерименти з нашаруванням у фотографічних зображеннях.

Серія «Сни про війну» народилася у митця під враженням від власних снів: «Якось у грудні 2009 р. мені наснився дуже реалістичний сон. Уві сні я шив собі костюм з фольги та скловати, в якому я нібито мав бути невидимий для дивних штук, що літали над будинком (тоді я ще не знав про існування дронів). У цьому костюмі я повільно повз з підвалу одного дому в інший, щоб походити там по квартирах і пошукати їжу. Весь цей час наді мною літали ці дивні штуки, які бачили людей у тепловізори. Я прокинувся й відчув щастя та полегшення від того, що це був лише сон. Після цього жакливого і, як виявилось, віщого, сну, я відкинув всі справи, взяв фотоплівку середнього формату, фотокамеру «Київ 6С» та пішов насолоджуватися мирним днем. Я хотів задокументувати цей спокій і радість життя. Вечері я сам проявив плівки, висушив їх, розвісив на вікно і почав малювати на них асоціації, що доповнювали реальність. Зараз у смартфонах це називається AR, а тоді я сам створював реальність, домальовуючи образи маркером».

Серія налічує близько двадцяти відбитків квадратного формату, на яких автор зафіксував зимові пейзажі мирного Харкова, використавши їх у якості стафажу. На багатьох світлинах у кадр потрапили зображення монументів радянської спадщини і Другої світової війни: пам'ятник Леніну, пам'ятник гвардійцям-танкістам у вигляді танка Т-34, монумент Воїну-визволителю з високо піднятою зброєю у різних ракурсах. Буденні монохромні фотопейзажі митець власноруч доповнив кольоровими малюнками. На передньому плані світлин з'являються схематичні, по-дитячому наївні, уривчасті зображення: вибухи; танки і літаки, що скидають бомби; озброєні воїни й козак-вершник у шароварах та з шаблею; палаючі дерева і птахи; крейсер, гармати якого спрямовані в усі боки. Неочікувано органічно серед них постає фігура, подібна на сіяча, що щедро осипає мерзлу землю чи то золотавим зерном, чи то руйнівними набоями. Або гігантський череп, який монументальною брилою загрозливо нависає над безтурботними перехожими, ритмічні фігури яких у цьому симбіозі перетворюються на зуби нижньої щелепи. Митець користується палітрою кольорів, подібних на флуоресцентні: білим, вохристо-помаранчевим, рожевим, синьо-фіолетовим, світло-смарагдовим. Напруження кольорових сполук, що пульсують, об'єднує всю серію.

Р. Мінін навмисно спрощує додане зображення, зводить його до чистої квінтесенції свого задуму. Концентрація на лаконізмі образів і барв дозволяє автору звернутися до глядача на рівні генетичної пам'яті, простими засобами виразності відобразити гнітючі передчуття подій, що уже почали бриніти у повітрі, передати катастрофізм пережитих уві сні емоцій.

У підсумку хотілося б зазначити, що свої фотографічні твори Р. Мінін бачить як «експериментальне мистецтво, початок тієї доповненої реальності та переплетіння медіа, які ми зараз спостерігаємо».

У той самий час, за його словами, він не планує повертатися до цієї технології. Після повномасштабного вторгнення російського агресора в Україну у 2022 р. через численні обстріли і бомбардування він був вимушений покинути свій будинок та майстерню у Харкові. Евакуація вплинула на оцінку цінностей, тож митець припускає, що захоплення плівковою фотографією може назавжди залишитися в минулому. По суті, фотоматеріали серії є унікальним взірцем роботи художника з медіумом плівкової фотографії.

